

Splošne vesti

KMETIJSKI RADIO ZA POVZDIGO GOSPODARSKE KULTURE NAŠE VASL.

Zimska kmetijska radio-predavanja v letošnji sezoni se bodo pričela 3. decembra t. l. z uvodnim predavanjem načelnika kmetijskega oddelka, gosp. inž. Zidanška Josipa. Predavanja se bodo nadaljevala vsako nedeljo in praznik ob 8. in popoldne ob 16. uri po priloženem sporedu. Predavali bodo priznani in že po dosedanjih predavanjih znani kmetijski strokovnjaki, in sicer gg.:

inž. Ferlic Bogdan, rav. kmet. družbe; inž. Pirc Alfonz, agrarni inšpektor; inž. Wenko Beno, banovin. živilorejski referent; inž. Zupanec Ivo, rav. kmetijske šole na Grmu; inž. Petkovšek Valentin, ravnatelj kmet. šole Sv. Jurij ob južni železnici; inž. Tavčar Karel, gozdarski inšpektor; inž. Turk Jakob, rav. kmet. poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani; inž. Zaplotnik Ivan, asistent kmetijske in kontrolne postaje v Ljubljani; inž. Šabec Srečko, rav. mlekarške šole v Skofji Loki; dr. Veble Franjo, vet. svetnik; Humek Martin, sadjarski nadzornik; Flego Anton, sadjarski referent; Strekelj Josip, šolski nadzornik v pok.; Pavlica Franjo, ban. mlekarški učitelj; prof. Verbič Josip in inž. Sadar Vinko, banovinski poljedelski referent.

Opozarjamo kmetovalce na ta velevažna predavanja in jim svetujemo, da se udeležujejo zlasti skupnega poslušanja, ki ga organizirajo sreski kmetijski referenti in šolska upraviteljsva potom šolskega radia.

Podroben raspored predavanj je sledeč:

Meseca decembra 1933:

3. ob 8. Namen letošnjih kmet. predavanj v radiu. — Inž. Zidanšek Josip.
- ob 15.: Važna vprašanja iz pridelovanja krompirja. — Inž. Sadar Vinko.
8. ob 8. Zadrudna nabava in vnovčevanje kmetij. pridelkov. — Inž. Ferlic Bogdan.
- ob 16.: Mlekarkstvo za gospodinje. — Pavlica Franjo.
10. ob 8. Boj za gozd in pašo. — Inž. Pirc Alfonz.
- ob 16.: Selekcija govedov v dravski banovini. — Inž. Wenko Beno.
17. ob 8. Naše srenje (agrarn. skupnosti). — Inž. Pirc Alfonz.
- ob 16.: Ravnanje z letošnjimi vini s posebnim ozirom na zmanjšanje kisline. — Inž. Zupanec Ivo.
26. ob 8. O negovanju gozdov. — Inž. Tavčar Karel.
31. ob 8. O organizaciji in delu zadrudnih ustanov za mlekarstvo. — Inž. Šabec Srečko.

Meseca januarja 1934:

1. ob 8.: O svinjereji. — Zupan Martin.
6. ob 8.: O selekciji kulturnih rastlin I. — Inž. Ferlic Bogdan.
- ob 16.: Zimska dela v sadovnjaku. — Flego Anton.
7. ob 8.: O eksotah v gozdu. — Inž. Tavčar Karel.
14. ob 8.: Agrarna kriza. — Inž. Pirc Alf.
- ob 16.: Kisanje krme. — Inž. Sadar V.
21. ob 8.: O selekciji kulturnih rastlin II. — Inž. Ferlic Bogdan.
- ob 16.: O rastlinskih boleznih. — Inž. Zaplotnik Ivan.
26. ob 8.: O zidavi jam za kisanje krme. — Inž. Sadar Vinko.
- ob 16.: Smernice za ureditev in vodstvo naših kmetij. — Inž. Petkovšek Valentin.

Meseca februarja 1934.

2. ob 8.: Premovanje govedov v letošnji sezoni. — Inž. Wenko Beno.
- ob 16.: Sadjarstvo. — Humek Martin.
4. ob 8.: O gnojilih in gnojenju I. — Inž. Turk Jakob.
- ob 16.: O konjereji in dravski banovini. — Dr. Veble Franc.
11. ob 8.: Izboljšavanje zemljišč. — Inž. Pirc Alfonz.
- ob 16.: O gnojilih in gnojenju II. — Inž. Turk Jakob.
18. ob 8.: O pridelovanju travnih semen. Inž. Sadar Vinko.
- ob 16.: Najnoveše ugotovitve in odkritja v mlekarjski tehniki. — Inž. Šabec Srečko.
25. ob 8.: O našem žitu. — Inž. Ferlic Bogdan.
- ob 16.: Izboljšavanje zemljišč. — Inž. Pirc Alfonz.

Meseca marca 1934:

4. ob 8.: O konjskih boleznih. — Dr. Veble Franc.
- ob 16.: Spomladanska dela v sadovnjaku. — Flego Anton.
11. ob 8.: Komasačije ali zlozbe. — Inž. Pirc Alfonz.
- ob 16.: O perutnini in perutninarstvu. — Inž. Wenko Beno.
18. ob 8.: Vinograd spomladi. — Inž. Zupanec Ivo.
- ob 16.: O zelenjarstvu. — Nadzornik Strekelj Josip.
19. ob 8.: Naše planine in planšarstvo. — Inž. Pirc Alfonz.
- ob 16.: O napravi umetnih travnikov. — Inž. Sadar Vinko.
25. ob 8.: Čebelarstvo vprašanje naše dobe. Prof. Verbič Josip.

— Z g. E. Ganglom se pozna že nad 30 let. Velikokrat smo s tovariši občudovali njegove vrline, njegovo dobro srce in zamaknjenosti poslušali njegove krasne govore. Bral sem tudi njegove spise (morebiti ne vseh) in se divil njegovim idejam in lepi obliki. A priznati moram, da me je najbolj dvignila njegova poslanica učiteljstvu, katero je pričel v »Popotniku« od leta 1919, št. 205. — v skromnem kotičku med »To in ono«. Glas se: »Bodočnost. V mislih nosimo srečo domovine, njeno lepoto in slavo. Kje so pogojji? V tem ni ljube. In ta temelj je — mladina! Kar imamo najboljšega, najlepšega, najplemenitejšega v sebi — vse to darujemo njej, ki se iz nje dviga veličanstvo zemlje in naroda bodočih vekov! Več kot vsa druga vzgojna sredstva pomenja — naš živ vzgled, naše življenje, ki teče po strugi kreposti, smotnosti in deljivosti, kakor studenec žive vode, vode življenja — bogato in stalno oplojujoč vsi okolico! — Kar gradiš z besedo lepega in velikega, razrušiš in uničiš sam, ako delaš in živš drugače, kakor govoriš. Ne uničiš samo, ampak kalu dodaneš še drugo zlo: zdramiš nagnenje do hinavščine, neodkritosti in dvoletnosti. Na lije srčnih vrhov pade iz tvojega oskrnjenežnega življenja moreča slana! — Tako resničnih besedi smo še malo brali. To je za vsakega učitelja tako važen opomina da bi ga moral na pamet znati in vsako jutro ponoviti, kakor se ponavlja jutranja molitev. Zato bi ne bilo odveč ta opomin natipirati vsaj na platicah ročnega zapisknika v spomin na našega velikega učitelja E. Ganga od njegovi 60-letnici, da bo imel zavest, da ni bil prerok — v puščavi! — Janko Ziroynik.

— Pri proslavi 1. decembra je neobhodno potrebna slika državnega grba, ker je simbol uedinjenja. Pred ali pa po 1. decembru bo učiteljstvo tudi v šoli obravnavalo drž. grb.

Zelo primerno sliko drž. grba ima v založbi z opisom vred Učiteljski dom v Mariboru. Naročite!

— Stalna tujsko-prometna razstava v Ljubljani. Tujsko-prometni svet kraljevske banke uprave je v zgradbi Drž. hipotekarne banke v Franciškanski ulici uredil stalno tujsko-prometno razstavo z namenom vzbuditi večje zanimanje za tujski promet v širših slojih našega naroda, predvsem pa med učeo mladino, da se tako ojača delavnost za eno najvažnejših gospodarskih panog dravske banovine in se vzgoji naraščaj za bodoče delo na tem polju. K ogledu se vabijo vsi šolski zavodi. Pri tem naj se posebnim razredom tolmachi gospodarski, kulturni in politični pomen tujskega prometa za našo državo. Razstava je za splošen obisk odprta vsak delavnik od 11. do 13. ure, izven tega časa pa po predhodni prijavi pri Tujsko-prometnem svetu kraljevske banke uprave, tel. 38-65. Vstop je brezplačen.

— O Ročnem katalogu za 1933/34. piše »Naš glas« v svoji 20. števi z dne 15. okt. t. l. nastopno: »Učiteljska tiskarna je izdala navedeni katalog, katerega je sestavil Vinko Gregorič, in je namenjen v prvi vrsti osnovnošolskemu učiteljstvu. Razen koledarskega dela vsebuje namreč ročni zapisknik, katerega bi mogli uporabljati tudi nastavniki in profesorji drugih šolskih zavodov. Kar pa dela katalog posebno zanimiv za vse državno uslužbenstvo, so skrbno zbrana navodila in podatki iz raznih področij uradniškega prava. Koledar navaja v kratkem, kako je sestavljati in opremljati prošnje in vloge, vsebuje poglavitna zakonska določila o sprejemu v državno službo, o nastopu in prestopu službe. Vsebuje tudi pregled uradniških prejemkov, izbor glavnih določb o napredovanju in draginskih dokladah ter o upokojitvah. Za upokožence bodo zanimive navedbe zakonskih določb o odmeri in izračunih pokojnine, o pogrebnini itd. Skratka: zbrano gradivo tudi državnemu uslužbenstvu in upokožencem v mnogih primerih koristne nasvete in pojasnila. Zato katalog toplo priporočamo.«

Osebnost zadeve

— Premestitve učiteljstva. Z odlokom ministrstva »prosvete« so premeščeni: Anton Majnik iz Zvirca v Ribnico, Marta Ankele iz Tapanj v Predoslje, Branko Medved iz Pišev v Globoko, Josip Babič iz Kala v Dobrovnik, Helena Menaše iz St. Lamberta v Sostro, Marija Cotič iz Moravcev v Globoko, Anton Miklavčič iz Brezovcev v Borovnico, Melhior Dacar iz Poljan nad Skofjo Loko v Malo Polano, Boris Možina iz Velikih Lašč v Presko, Bogomil Gerlanec iz Laškega v Celje, Julija Kincl-Novčan iz Dramelj v Laporje, Marija Novak iz Prosenjakovcev v Kobilje, Franja Padovan iz Vele Like v Rajhenburg, Stanislava Podboj iz Zibike v St. Janž Dol, Roza Povh iz St. Ruperta v Dramlji, Hilda Požar iz Vidoncev v Serdico, Alojzija Prah iz Mežice v Kaplo, Terezija Zorut iz Štrukovcev v St. Peter v Sav. dolini, Amalija Zalzar-Labič iz Kočevske Reke v Dobropolje, Ana Vopivec iz Huma v Hrastnik, Kristina Turjak iz Ribnice na Pohorju v Petrovče, Ludovik Šnuderl iz Raven v Braslovce, Marija Šetina iz Mute v Šmartno ob Paki, Ivan Pretnar iz Zavreča v Dol pri Hrastniku, Ana Radonič iz Loškega potoka v Ribnici, Danijela Levstik s Sladkega vrha v Gaberje, Vilma Kržnar iz Nove vasi v Stari trg ob Kolpi, Gustav Kraševac iz Selc v Laze, Jožefa Kocbek iz Sv. Jurija v Šafarsko, Jožef Kocbek od Sv. Bolfenka v Šafarsko, Božidar Horvat iz St. Janža k Sv. Antonu v Slov. goricah, Maska Hauptman iz Šmartnega pri Slov. gradu na Muto, Ljuboslava Grmovšek iz Mute v Šmartno, Bogdan Golmajer iz Gradaca v Bučevo vas, Vida Golmajer iz Gradaca v Bučevo vas.

Premestitve učiteljstva: Beograd 21. novembra. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog prosvetnega ministra premeščeni po službeni potrebi okrajni šol. nadzornik v Kamniku Lukežič Avgust za učitelja v Čatež; nadalje učitelji in učiteljice: Ivan Kržišnik iz Sv. Petra pri Novem mestu v Čatež, Marija Lesnjak iz Čateža v Luče, Josip Sancin iz Čateža v Tišino, Julija Majer iz Čateža v Mošnje, Stanislav Princič iz Čateža v Genterovce, Ivan Pečenec v Viča pri Ljubljani v Slakovce, Ivana Cerar iz Hrušice pri Ljubljani v Stogovce, Leopold Levstik, šol. nadzornik v Krškem, za učitelja v St. Andraž, Jakob Skubic iz Šmarja-Sapa v Hrušico, Ursula Porenta iz Hrušice v Grosuplje, Gizela Završnik iz Most pri Ljubljani na ljubljansko vadnico, Andrej Pogačar iz Kamnika v Trebelno, po prošnji: Stanislav Benkovič iz Murske Sobote v Kamnik, Jelena Filipovič-Korbar iz Preserja pri Ljubljani na I. osnovno šolo v Ljubljani, Vera Kumelej-Mohorič iz St. Jurja pri Grosuplju na gospodinsko šolo »Mladike« v Ljubljani, Marija Malenšek iz Predoslja na Primskovo, Albert Poljšak iz Kostivnice v Naklo pri Kranju, Leonida Rautar-Herzog iz Ljutomera v Mursko Soboto, Janko Samec iz Maribora v Ljubljano, Slava Pahor iz Hudinje na pomožno šolo v Maribor, Ana Azman iz Prevalja na pomožno šolo v Maribor, Antonija Kolarič-Bahovec iz Ptuja na gospodinsko šolo »Mladike« v Ljubljani, Angela Črnologar iz Tržiča k banski upravi v Ljubljani, Anton Porenta iz Raba pri Metkoviću v Trebelno in Karel Jakopc s Sladkega vrha na IV. moško osnovno šolo v Mariboru.

— Napredovali so v VIII. skupino učitelji (-ice): Sovre Ružič iz Vuzenice; Mauko Marija iz Huma; Spazzapan Berta iz Podlonka.

Učiteljski pravnik

PREVODNICA, MATIČNI LIST IN DRUGO.

Vsaka nova tiskovina se mora preizkusiti v praksi. V smislu šol. zakona je založila Učiteljska tiskarna poleg kataloga in razrednice tudi prevodnico s prvim potrdilom. Čas bi bil, da se o teh tiskovinah spregovori. Ali so se obnesle? Razredni katalog daje mnogo pisarije in ima vrednost samo za eno leto. Prihodnje leto se mora najvažnejše zopet prepisovati. In ko učenec dovrši šolo? Kaj ima šolski upravitelj? Kje ga bo po letih iskal? Ali ima o njem dovolj podatkov o telesnem razvoju, o duševnosti, o značaju, o boleznih in posebno o socialnih prilikah v njegovi rodbini?

Razrednica ima preozke predele in je vpisovanje težavno; tisk na drugi strani le premajhen, posebno za slabše oko.

Prevodnica pa je najslabša tiskovina te vrste. Iz nje ni razvidno, kje je prvi vstopil, kakor tudi niso zapisane šole, katere je učenec posejal v teku svojega šolanja. Vsak vodja omenja le zadnjo — svojo šolo. Na njej ni podatkov o očetu, materi z ozirom na ime, stanovanje, poklic itd. Kako si naj upravitelj pomaga pri različnih vlogah? Take podatke najdem samo v spisku za novice, če je učenec domačin in se ni priselil.

Izpolnitev rubrik za oceno bo naletela na težave, ko se bo učenec 6., 7. ali 8. leto izstavljal prevodnica. Za 6, 7 let nazaj bo treba iskati po starih katalogih. Opomba o trajanju šoloobveznosti je nepotrebna.

Nadalje smatram, da postane za učenca ob selitvi ona šola, v čije šolske okolišje se je preselil, njegova mat. šola; prejšnja ga briše in ne vodi o njem več evidenc. Zato je zadnji stavek na prvi strani (Matična šola tega uč. ...) brez vrednosti. Izjemno dela le slučaj, da stanuje učenec v mojem okolišu, pa obiskuje pomožno, meščansko ali drugo šolo.

Josip Dolgan:

Časnik za otroke

Se pred šestimi leti so začeli nekateri spoznavati, da je spričo novega časa in novih vzgojnih nalog in metod potreben mladinski list, ki bi imel čim več naročnikov med otroki in bi se v šoli lahko uporabljal namestu običajnih citank. Glede lista je bilo dvoje struj:

Borci za prenovljenje šole v duhu dela in življenja so hoteli za otroke časnik, žurnal, v katerem bi se razodevalo vse dožajanje današnje dobe: politično, družabno, gospodarsko, tehnično, kmetijsko, zdravstveno, književno, umetniško, sportno, ter v družini, občini, državi in po vsem svetu; v časniku naj bi bile zgodbene vse komponente sodobnega javnega in zasebnega življenja v enoten organizem kulturnega, telesno in duševno delujočega otroka; otrok naj bi po svojem mišljenju, hoteњу in čustvovanju ne živel izven mogočnega toka svetovnega razvoja. Književniki pa so si želeli le mladinskega lista boljših umetniških vrednot in sodobnejših obzorij, kot so jih vsebovali takratni slovenski listi, namenjeni za otroke.

Zmagala je druga struja. Saj je bilo treba le zboljšati vsebinno in obliko tedanjih mladinskih listov; žurnal pa bil novost, in težka bi bila naloga uredništva, ko bi moralo prav na novo rezati prve brazde; tudi bi se javnost, vsaj od začetka, čudila taki nenavadni praksi. In začel je izhajati »Naš rod«. Vsak mesec je njega zunanja oblika, lepota slik, zanimiva povest in svežost besede razvesilala na tisoče otrok. Prijeten praznik je bil vselej, ko so otroci zvedeli, da je zavoj »Naših rodov« na pošti, ko so potem list prejel, ga pregledovali in prebirali; veseli so bili seveda

samo naročniki in lastniki. Po prazniku pa je ostalo v otroku le malo take hrane, ki bi prerodila mladi duševni organizem. V »Našem rodu« je bilo mnogo umetniških in npravnstvenih vrednot, ki zaradi neaktualnosti niso mogle obroditi, pa še od sprejemljivega semena se je marsikaj porazgubilo, ker ni bilo vrzene — po krivdi vzgojiteljev — v duše vseh otrok.

Poznavajoč zahteve sveta, življenja in vzgojnih nauk, potem pa notranje bistvo »Našega roda«, bi lahko takoj v začetku domnevali, da bodo nekateri učitelji slejkoprej zahtevali namestu leposlovnih mladinskih revij mladinski časnik; ta bi bil namreč stvar, pester in plodovit, obsegal bi vse življenje, po besedi in obliki pa bi bil vsakdanji, preprost in razumljiv.

Ali bo dajal časnik otroku več duševne vsebine kot leposlovni mesečnik, bomo lahko ugotovili šele takrat, ko ga bomo imeli. O učinku časnika na otroka pa lahko vsaj nekoliko sklepamo, če nam je iz opazovanja znano, kako vpliva knjiga ali časnik na preprostega človeka; oba namreč otrok in preprosti človek, sprejemata omiko iz tiskane besede na podoben način.

Najprej nas mora zanimati vpliv pesmi ali povesti na neuko ljudstvo. Pristaši lepe povesti mislijo, da bodo s povestjo vili v narod etično idejo in ga z etično idejo preobrazili. V resnici pa čitajo ljudje zaradi fabule in zaradi nenavadnih dogodkov, ki držijo njih radovednost, ideja in umetniška zgradba pa ne prepričata njih notranjega naraščanja in ne usmerjata njih življenja na boljšo pot. Povprečen človek ideje v povesti ne doživlja, spominja se pozneje le oseb in dogodkov, ali pa le prijetnosti v trenutkih čitanja; lepa mu ni umetniška resnica, lepa mu ni umetniška lepota, pač pa mu je »lepo«

ono, kar zanima njegovo radovednost. To je čitanje iz kurioznosti. Nekateri, posebno ženske, čitajo po cele noči, pa za njihovo duševno omiko bi bilo vseeno, če bi prečitali pet ali tisoč povesti ali pa nobene. Po nepotrebnem obsojajo kritiki v službi morale kako ljudsko izdajo zaradi spornega, pa nebitvenega dogodka, češ da bo knjiga pohujšala narod in ga izneverila tradicijam.

Podobno je z otrokom. Otroke zanimajo Ezopove basni, ker živijo govori, živijo kot ljudje in si druga druga nagajajo, etičnih modrosti se pa ne zavedajo. Še zemljepisna ali zgodovinska snov se v povesti izgubi otrokovi pameti, če nanjo ne opozori dober vzgojitelj.

Dogodki v povesti ne koristijo, ako čitatelj iz njih ne razbere miselnih snovi, zato bi bilo marsikaj uspešnejše, če bi bila miselna snov povedana naravnost in neposredno. Govoril sem z ruskimi muziki, ki so prav dobro poznali evangelijsko modrost misleca Tolstojja; globokih nauk pa niso poznali iz njegovih romanov, ampak iz njegovih razprav, razlag in poslanic ali pa iz pripovedk, v katerih so ideje izrazito poudarjene. Tako je tudi z »Našim rodom«. Lep je uspeh, če je otrok naročen na list, se zanj zanima in se raduje povesti, slik in pesmi. Pa bi bil uspeh še lepši, če bi otrok črpal iz lista zaklade realne miselnosti; zakaj otrok naj bo realen, kot svet in življenje.

Časnik je drugačen kot leposlovna knjiga ali revija. Časnik govori naravnost, umetniška oblika ne zakriva dejstev in resnice, zato ga ljudje razumejo; pripovedujejo o zanimivih dogodkih, zato ljudi vabi; poroča o različnih stvareh v kratkih člankih in poučuje na kratko, zato čitatelja ne utruja. Pravijo, da ustvarja časnik jaro izobrazbo in da je treba za pravo izobrazbo temeljitega študija.

Toda ljudstvo se ne bo preveč trudilo za svojo duhovno omiko; preveč ima drugih obče koristnih skrbi in opravkov in preveč je utrujeno od težkega dela. Za ljudsko miselno izobrazbo bo treba vedno pestre, zanimive in koristne snovi, mikavnih sredstev ter lahke in razumljive oblike. Časniki, filmi, razstave, slike in letaki bodo vedno najboljša sredstva za izobraževanje ljudstva. Znanstvene knjige in najlepše umetnine bodo še dolgo ostale le pridobitno sredstvo, idealna vsebina pa le za izvoljene posameznike. Preprosti človek hoče zabave in jo išče v kramljanju, obrekovanju, norenju, gostilni, filmu, gledišču, paradah in čudovitih dogodkih; zabavo išče v dobrem in zlem; preko te zabavnosti ne moremo v svet truda in resnosti. Voditelji naroda bi morali nuditi ljudstvu zabavnih snovi in prilik z dobro vsebino in odstranjevati zabavne snovi in prilike s kvarno vsebino. Le preko kratkočasnih dobrih vrednot — kratkočasnost mu je seve glavna vrednota — bo neuko človeštvo prešlo iz sfere tope prirodnosti v sfero umne prosvete. Časnik je ljudstvu v pouk in kratak čas; povest pa je v zabavo, v pouk pa malo ali pa nič. Časnik bo zaradi pestrih in zanimivih novic tudi za otroke zabaven, zaradi političnih, socialnih, gospodarskih in zgodovinskih poročil ter praktičnih navodil pa poučen; kratki članki ga ne bodo utrujali, napor mu ne bo otopeval veselja in zanimanja. Tako bi naš mladi rod že v otroški dobi iskal smisla, veselja in zabave v kulturnih vrednotah in bi se mu grobe zabave upirale.

Vsak časnik ima politično ali socialno tendenco. Otroci bodo tendenco umeli, ker bo list razumljiv in jasein in jim bo tudi učitelj pomagal do pojmovanja in doživljanja enotnih in splošnih resnic. Zaradi dobička in razprodaje objavljajo časniki dogodke, s ka-